

שם הקורס: עבודת מניעה בקהילה: מודלים תיאורטיים מחקרניים וישומיים

מס' הקורס: 198-2-0082

תיאור מטרות ויעדי הקורס:

נהלי נוכחות: נוכחות חובה ב-80% מהשיעורים.

אופן ההוראה: שיעורים פרונטאליים, שיעורים מקוונים א-סינכרוניים.

לכל שיעור שיתבסס על סרטון תלויה "מטלת נוכחות". מדובר במטלות חובה שאינן חלק מהציון הסופי.

הערכת הסטודנטים בקורס:

עבודה מסכמת – 90%

הצגת מצגת בכיתה – 10% (קשורה לעבודה המסכמת)

בני אדם, ארגונים ומדינות, מתמודדים עם מגוון רחב של בעיות חברתיות מרושעות ("Wicked Social Problems"): השמנה, עוני, תאונות דרכים, התמכרויות, גזענות, אי שוויון, זיהום כדור הארץ, אלימות, פשיעה ועוד. מדובר בבעיות חברתיות הגובות מחיר אישי, קהילתי וחברתי עצום. אלה הן בעיות מורכבות המושפעות מטווח רחב של גורמים ובהתאם גם הפתרון והיכולת למנוע אותן נשענת על גישות שונות, אסטרטגיות שונות ודיסציפלינות שונות.

מטרת הקורס להכשיר עתודה מקצועית בעלת מודעות חברתית, יכולת חשיבה ביקורתית וידע תיאורטי ומחקרי בתחום המניעה וקידום הבריאות.

במהלך הקורס הסטודנטים ילמדו גישות מניעה שונות, מודלים ואסטרטגיות מתחומי החינוך, הבריאות, האכיפה, החקיקה והסביבה. בתוך כך, יושם דגש על גישה הרואה במקום הגיאוגרפי, ברשות המקומית ובקהילה מפתח להתמודדות אפקטיבית עם בעיות חברתיות.

במהלך הקורס תתאפשר היכרות עם תכניות מניעה הפועלות בישראל ובעולם. הקורס יכלול היכרות עם מדיניות ועם תכניות מניעה נתמכות ראיות והסטודנטים יקבלו כלים לאתר תכניות נתמכות ראיות ולבחון בצורה ביקורתית התערבויות בשדה.

נקודות זכות: 2 נק"

שנה אקדמית: תשפ"ג

סמסטר: א

שעות: 14:00 – 16:00

מיקום:

שפת הוראה: עברית

תואר: שני

אפיון הקורס: הקורס הינו קורס פרונטלי המיועד לאוכלוסיית תלמידי תואר שני, בעלי רקע אקדמאי, תעסוקתי וחברתי מגוון.

מחלקה אחראית: התוכנית לניהול וישוב סכסוכים

שם המרצה: ד"ר ימית אלפסי

פרטי קשר:

טלפון במשרד: 0546719681

דוא"ל: cwvyamit@gmail.com

שעות קבלה: בהתאם לתיאום מול המרצה

עדכון אחרון: אוגוסט 2022

תוכן הקורס/ מבנה הקורס

שבוע 2-1: מושגי יסוד במניעה וקידום בריאות:

Albee, G. W., & Ryan, K. (1998). An overview of primary prevention. *Journal of Mental Health*, 7(5), 441-449.

Brian W. Head (2019) Forty years of wicked problems literature: forging closer links to policy studies, *Policy and Society*, 38:2, 180-197, DOI: [10.1080/14494035.2018.1488797](https://doi.org/10.1080/14494035.2018.1488797)

Heath, D. (2020). Upstream: The Quest to Solve Problems Before They Happen

מפגש 3-4: שיווק חברתי

Key, T.M., & Czaplewski, A.J. (2017). Upstream social marketing strategy: An integrated marketing communications approach. *Business Horizons*, 60, 3, 325-333

Evans, W.D., Holtz, K., White, T. & Snider, J. (2014) Effects of the Above the Influence Brand on Adolescent Drug Use Prevention Normative Beliefs, *Journal of Health Communication*, 19:6, 721-737, DOI: [10.1080/10810730.2013.837559](https://doi.org/10.1080/10810730.2013.837559)

שבוע 5: מודלים המסבירים התפתחות בריאה: הגישה הסלוטוגנית, גורמי סיכון, גורמי חוסן ונכסים התפתחותיים, resilience.

אנטונובסקי, א. (1998) המודל הסלוטוגני כתאוריה מכוונת בקידום הבריאות. *מגמות*, לט (2-1) ע' 170-181.

Hawkins, J. D., Catalano, R. E., Miller, J.Y. (1992). Risk and protective factors for alcohol and other drug problems in adolescence and early adulthood: Implications for substance abuse prevention. *Psychological Bulletin*, 112(1), 64-105.

Schwartz, S. J., Pantin, H., Coastworth, J. D., Szapocznik, J. (2007). Addressing the challenge and opportunities for today's youth: Toward an integrative model and its implications for research and intervention. Retrieved from: <http://springerlink.metapress.com/content/1478p8301i3i8110/fulltext.html>.

שבוע 6: מניעת עוני לפי הגישה התפתחותית

Lynch, R.G. (2004). Exceptional Returns. Economic, Fiscal and Social Benefits of Investment in Early Childhood Development. Economic Policy Institute

<http://www.tynwald.org.im/business/committee/SAPRC/Public%20Evidence/Exceptional%20Returns.pdf>

Heckman, J. et al. (2010). The Rate of Return to the High/Scope Perry Preschool Program. *Journal of Public Econ.* 2010 Feb 1; 94(1-2): 114–128.

שבוע 7-8 - מניעה מבוססת קהילה: הון חברתי, יכולת חברתית, מוכנות קהילתית, תחושת קוהרנטיות קהילתית, שיטור מבוסס קהילה

Braun-Lewensohn, O. & Sagy, S. (2011). Salutogenesis and culture. Personal and community sense of coherence in different cultural groups. *International Review of Psychiatry*, 23,(6), 533-541. DOI: 10.3109/09540261.2011.637905

Coleman, J.S. (1988). Social Capital in the creation of human capital. *The American Journal of Sociology*, 94, 95-120.

Stith, S., Pruitt, I., Dees, J., Fronce, M., Green, N., Som, A., Linkh, D. (2006). Implementing community based prevention programming: A review of the literature. *The journal of Primary Prevention*, 27(6), 599-616.

Edwards, R.W., Jumper-Thurman, P., Plested, B.A., Oetting. E.R., & Swanson, L. (2000). Community readiness: Research on practice. *Journal of Community Psychology*, 28(3), 291 – 307.

שבוע 9: מדיניות ותכניות נתמכות ראיות

Chudley, E., Owen, W., & Owen, D. (2002). Iatrogenic effects of Alcohol and Drug prevention programs. *Journal of Studies on Alcohol* , 63:5, 581-590

Gatti, U., Tremblay, R.E. and Vitaro, F. (2009), Iatrogenic effect of juvenile justice. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 50: 991-998. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2008.02057.x>

שבוע 10 (אחד מתוך שני הנושאים בהתאם להתקדמות הסמסטר)

שבוע 10: גישות סביבתיות למניעה: מניעה מצבית, CPTED.

Marzbali, M.H., Abdullah, A., Razak, N.A., Javad, M., Tilaki, M. (2012). The influence of crime prevention through environmental design on victimization and fear of crime. *Journal Of Environmental Psychology*, 32, 79-88.

Barton, H., & Grant, M. (2011). Planning for Healthy Cities A Review of the Progress of the European Healthy Cities Programme. *Journal of Urban Health: Bulletin of the New York Academy of Medicine* doi:10.1007/s11524-011-9649-3

שבוע 10: סמים, התמכרויות ואתגרי מניעה בעידן של לגליזציה

Christina N Grant, Richard E Bélanger, Cannabis and Canada's children and youth, *Paediatrics & Child Health*, Volume 22, Issue 2, 1 May 2017, Pages 98–102, <https://doi.org/10.1093/pch/pxx017>

Meier, M.H., Hill, M.L., Small, P.J., & Luthar, S.S. (2015). Associations of adolescent cannabis use with academic performance and mental health: A longitudinal study of upper middle class youth, *Drug and Alcohol Dependence*, 156, 207-212. <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2015.09.010>

שבוע 11 - מניעה מבוססת קהילה: הון חברתי, יכולת חברתית, מוכנות קהילתית, תחושת קוהרנטיות קהילתית

Braun-Lewensohn, O. & Sagy, S. (2011). Salutogenesis and culture. Personal and community sense of coherence in different cultural groups. *International Review of Psychiatry*, 23,(6), 533-541. DOI: 10.3109/09540261.2011.637905

Stith, S., Pruitt, I., Dees, J., Fronce, M., Green, N., Som, A., Linkh, D. (2006). Implementing community based prevention programming: A review of the literature. *The journal of Primary Prevention*, 27(6), 599-616.

Edwards, R.W., Jumper-Thurman, P., Plested, B.A., Oetting. E.R., & Swanson, L. (2000). Community readiness: Research on practice. *Journal of Community Psychology*, 28(3), 291 – 307.

שבוע 12-13: כלכלה התנהגותית, ארכיטקטורה של בחירות ונאדג'

ת'לר, ר'.ה'. וסאהסטיין, ק. 2020. דחיפות קלות Nudge. מטר הוצאה לאור.

דוגמאות לתכניות מניעה בעולם ובישראל * : 360, ערים בריאות, אובדנות. * לפחות תכנית אחת תוצג.

[/http://www.healthycities.co.il](http://www.healthycities.co.il)

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/shefi>

<http://www.molsa.gov.il/ProjectShmid/Pages/ProjectHome.aspx>